Leto X. Poštnina plačana v gotovini Štev. 3.

Izhaja enkrat na mesec in sicer početkom meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se pri upravi v Ljubljani, Poštni predal 290.

Naročnina za celo leto 12 Din. V Ljubljani, 1. marca 1933. Posamezna številka 1·50 Din. Za inozemstvo 2 Din.

Dela in kruha.

Našim rudarskim družinam grozi katastrofa. Tisočero mož z ženami in otroki trepeta v strašni bojazni, da bodo izročeni neusmiljenemu poginu. TPD namerava zapreti rudnik v Zagorju in Hrastniku in morda sploh ves svoj obrat. Če se bo to zgodilo, bodo pahnjeni v pogubo vsi naši rudarji z družinami vred. Lakota in propad bo delež ljudi, ki niso zakrivili drugega kot to, da so bili rojeni v siromaštvu in so se morali udinjati brezsrčnemu kapitalu, dokler jih je potreboval. Deset tisoč pridnih rok je kopalo pred leti v napornem in nevarnem delu črni zaklad in večalo gospodarjem dobičke — zase pa so zaslužili komaj za vsakdanji črni kruh. Sedaj mnogi izmed njih nimajo niti črnega kruha več. Brezposelni tavajo po zemlji, ki so jo že vso prerile njihove žuljave roke in terjajo dela in jela. Jutri pa bo morda na cesti še zadnji ostanek delavske armade. Jezno stiskajo možje pesti, v srcih mater je obup in gnjev, v očeh nedolžnih otročičev pa prezgodnje spoznanje. Toda kaj briga kapitaliste usoda delovnega ljudstva, kadar je napoti njihovim dobičkom!

TPD ne dobiva več od železniške uprave toliko naročil, da bi mogla izplačevati svojim delničarjem, — ki imajo itak vsega v izobilju, — tako velike dobičke kot pred krizo, zato odpušča delavce in jih pošilja v boj z vlado za povečanje naročil.

13. februarja je bil v Zagorju shod, kjer so protestirali proti sedanjemu načinu zapostavljanja privatnih rudnikov napram državnim in so zahtevali, da deli vlada nabave premoga državnim železnicam po ključu iz l. 1929. — »Dela in kruha hočemo zase in za svoje otroke! Nič več obljub! Dela in kruha!« V tem znamenju se je vršil ta shod in pokazal, da se bori delavec za zadnjo možnost svojega obstoja. Ne bori se za izboljšanje svojega položaja, za človeka vredno življenje, za stalnost svoje eksistence, za pravično uredbo človeške družbe, proti izkoriščanju — ne — samo dela in kruha zahteva, da ne bo umrl s svojo družino lakote, da bo nasitil svoje uboge otročiče. Še dalje služiti kapitalu, še naprej mu večati dobičke in se mu pustiti izrabljati, samo »dela in kruha«.

»Dela in kruha!« to je klic skrajnega trpljenja in ponižanja proletarijata, je klic obupa pred zadnjo odločitvijo.

Zakaj, sodružice, je danes proletarijat v takem položaju? Čez 40 milijonov brezposelnih umira v pomanjkanju, da se dviga izobilje izvoljencev. Mala peščica mogočnikov razpolaga z neštetimi množicami v svojo korist. Ameriški Ford je zaprl ves svoj obrat, ker si je nekaj delavcev upalo groziti s štrajkom, — in je ukinil delo in zaslužek 100.000 ljudem! En sam človek sme samovoljno določati usodo stotisočev. Kje je tu pravica, morala, človečanstvo?

Toda kapitalizem ni večen. Vse na svetu se izpreminja in tudi družabni sistemi. Proletarijat se je pod marksistično zastavo že mnogo let boril proti nadvladi in izkoriščanju in za podružabljenje produkcijskih sredstev. To se pravi: zemlja in njeni pridelki, tovarne, stroji in vsa produkcija ne sme koristiti le posameznemu človeku, ampak mora biti skupna lastnina vse družbe. Gospodarstvo, tehnika, vse kulturne pridobitve morajo služiti v dobro vsega človeštva. Proletarijat ustvarja s trdim delom vse dobrine, brez njega bi človeška družba propadla, zato mora soodločati pri družabni uredbi, toda ne kot podložnik, temveč kot enakovreden gospodar.

Pod ta prapor marksizma moramo tudi me, sodružice, če hočemo, da bo čimprej konec bede, če hočemo, da bodo živeli naši otroci lepše in srečnejše življenje! P. K.

P. S. Sodružice iz Zagorja so nam poslale dopis, v katerem same slikajo svoje obupne razmere.

Širite naš list!

Rosa Luxemburg o v poklicnem delu se udejstvujočih ženah.

Proletarki pripadajo iste pravice kakor proletarcu. Ona izvršuje iste gospodarske funkcije, mora se truditi za kapital, vzdrževati mora državo in je od kapitala in države prav tako izkoriščana in zatirana kakor proletarec. Žena ima iste interese in potrebuje v njih obrambo isto orožje. Njene politične zahteve koreninijo globoko v prepadu, ki loči razred izkoriščanih od razreda izkoriščevalcev, in sicer ne v nasprotstvu med možem in ženo, nego v nasprotstvu med kapitalom in delom. (-st-)

Sto let prepozna bilanca.

Vzrok današnje krize.

Krizo ima danes že vsak na jeziku. Pivci rešujejo krizo po vseh gostilnah, branjevke na svojih stojnicah. Kmetje rešujejo krizo v cerkev in nazaj grede. Kriza je postala tako vsakdanja stvar, da jo že otroci uporabljajo v svojih igrah na cesti. Najzanimiveje pa je, da ima o krizi vsak človek svoj predlog, kako isto rešiti. Vendar čim bolj se kriza rešuje, tem več milijonov ljudi vleče plaz krize za seboj. Pa kako bi jih tudi ne, saj svet nikdar ni delal prave bilance, kakor jo mora delati umni gospodar.

Znano je vsem, da je tehnika v zadnjem stoletju bolj napredovala nego poprej v več tisočletjih. Računi raznih vrst se sestavljajo, le na najvažnejši račun je svet pozabil.

Vedno in vedno čitamo, da so izumili kak nov stroj, ki nadomestuje 200 ali 400 človeških rok. Nismo pa čitali še do sedaj, za koliko milijonov rok napreduje vsako leto tehnika. Če bi bil svet sestavljal to najpotrebnejšo bilanco in po isti uravnaval delovni čas, bi ne prišli v kri-

zo, kakršne vse svetovne konference ne morejo rešiti.

Vse države se bore z velikimi težkočami. Tepe jih bič, katerega so si same spletle s tem, da so pustile posameznikom to, kar bi moralo biti last vsega človeštva. Živimo v času, ko je tehnika toliko napredovala, da bi imeli na svetu že res pravi raj, a mesto njega imamo pravcati pekel, in se ne sliši nič drugega več kot večno tarnanje in zdihovanje.

Mnogo je ljudi, ki so mnenja, da so stroji krivi vsega zla na svetu, a to je napačna misel. Čemu bi se človek mučil, če lahko mnogo hitreje opravlja isto delo mrtvi stroj. Treba je vse samo tako urediti, da bodo stroji v blagoslov, a ne v prokletstvo človeštva. Da bi lahko bili stroji vsem le v dobrobit, so to ameriški tehnokrati preračunili in nam v nekolikih primerih dokazali.

V starem Rimu je zmlel dnevno mlin 200 kg žita. Danes zmelje dnevno stroj v mlinu Miniapolis 6,000.000 kilogramov moke, a streže mu samo en človek. V starem Rimu je delalo 7200 čevljarjev pet in pol dni 7200 parov čevljev, danes isto število delavcev v istem času napravi v moderni tvornici 600.000 parov čevljev. Še pred nedolgim časom je izvršil en opekar dnevno 450 opek. Danes jih pa izvrši v moderni opekarni en sam delavec 400.000 kom. Takih primerov so izračunili nešteto. Preračunali so, da je danes tehnika toliko napredovala, da bi zadostovalo, če bi ljudje delali tedensko le po štiri dni in to dnevno po štiri ure in bi bilo vsega za vse ljudi dovolj. Tudi v poljedelstvu imamo moderne stroje, ki z njimi opravi en človek v eni uri toliko, kolikor je v letu 1840 naredilo 3.000 mož. Preračunali so tudi, da bi pri vsem tem skrajšanem času zaslužil lahko vsak človek mesečno 1650 dolarjev, ter bi vršili delo ljudje v dobi od 25. do 45. leta starosti, nakar bi šel lahko vsak v zasluženi pokoj. To so zračunali v Ameriki. (V Evropi teh računov še ne delajo. Morda jim Amerika odpre oči, da so pozabili na najvažnejšo bilanco.)

Najzanimivejše pri teh ameriških računih je to, da so ameriški bankirji sami sklicali učenjake ter financirali študij tehnokratov, toda, ko so prejeli od njih natančne račune, kako in koliko časa bi se moralo delati, da bi izginila svetovna gospodarska kriza, so se končnih rezultatov tako prestrašili, da bi bilanco, katero so jim predložili tehnokrati, najraje skrili ali popolnoma uničili. Že so dobili ljudi, kateri naj bi kolikor mogoče to bilanco prenaredili, a vse to jim nič ne pomaga. Saj so tudi onega, kateri je preštudiral, da se vrti zemlja okoli solnca, mučili, pa je v svojih najstrašnejših mukah dejal: »Pa se le vrti!« in danes vemo vsi, da se res zemlja vrti okoli solnca. Ravnotako, kakor je moral priznati svet to resnico, enako bo moralo priznati, da se smejo ljudje, ki ustvarjajo vso lepoto in dobrino sveta, posluževati iste in jo uživati. Zakaj, če se ne bo dalo tistim, kateri pridelujejo, tudi oni sami ne bodo več dolgo uživali, za kar se niso nič trudili in delali.

Marija Rakovčeva.

Kolektivizem.

Prvoten človek ni živel posamezno, temveč v skupinah, ker mu je bil tako olajšan boj za obstanek in obramba proti sovražniku in naravi. Prvotna družba je bila zgrajena tudi na gospodarski skupnosti. Njen temelj ni bila družina najbližjih krvnih sorodnikov, t. j. staršev in otrok, kakor dandanes. K tedanji družini so spadali vsi sorodniki po materini strani, zato je bila zelo številna. Premoženje je bilo skupna lastnina vseh, zasebne lastnine ni bilo. Tudi delo je bilo urejeno tako, kot so zahtevale skupne potrebe. Posameznik ni mogel storiti ničesar, kar bi prinašalo dobiček le njemu, s čimer bi si ustvaril boljši in izjemen položaj. Podlaga prvotne družbe je bila torej skupnost ali **kolektivizem.** V tej družbi ni bilo revežev in zapuščenih ljudi. Za bolnike, pohabljence in stare ljudi je bilo poskrbljeno, ker je bil čut skupnosti tako močan, da ni zanemarjal nobenega člana zajednice. Vsi so bili enakopravni in svobodni, tudi žene. Za sužnje v kolektivistični družbi ni bilo prostora. Družabna uredba je bila seveda kaj preprosta. Ni bilo kraljev, plemstva, državnikov in uradnikov, niti vojakov, orožnikov, policije in ječ. Vse prepire je razsojala skupi-

Otto F. Kanitz:

Proletarski otrok v meščanski družbi.

3. Trojno delo proletarskega otroka in njegove posledice.

Šolsko, pridobitno in hišno delo: to je trojno delo in trojno izkoriščanje proletarskih otrok. Večina jih mora opravljati **dvojno** delo, šolsko v zvezi z gospodinjskim — prenašati morajo dvojno izkoriščanje. Velika množica otrok, ki so uvrščeni v pridobitno delo, ki delajo v malih obratih in v gospodinjstvu svojih staršev, kakor tudi v poljedelstvu zaposleni otroci morajo opravljati trojno delo, prenašati morajo trojno izkoriščanje. Čeprav ne bi priznavali šolskega dela za izkoriščanje v običajnem smislu, če bi ne hoteli slediti v drugem poglavju naznačeni teoriji, čeprav bi domačemu delu otrok ne vzdeli oznake izkoriščanja — kljub temu je delo proletarskega otroka **trojno.** In to trojno delo ni tako redko sejano, kakor bi mislil površen opazovalec. Avstrijska poizvedba iz l. 1908 ugotavlja, da je 2% dečkov in 4% deklic delalo v gospodinjstvu in industriji. To število se silno dvigne, če upoštevamo zdaleka bolj razširjeno kombinacijo domačega in gospodinjskega dela, male obrti in gospodinjstva, pred vsem pa poljedelstva in gospodinjstva. Važno pa je pri tej navedbi dejstvo, da opravlja trojno delo dvakrat več deklic kakor dečkov. Že malo dekletce mora opravljati čezmerno delo, ki je žalostna usoda tolikih proletarskih žena: Poleg pridobitnega dela mora opravljati tudi še težko gospodinjsko delo.

Navajam nekatere slučaje otrok, ki morajo opravljati trojno delo, ki so razvidni iz izpovedb, ki jih imam na razpolago: zgodaj se dovrši v duševnem življenju prostilničar, mora nositi premog in drva (gospodinjsko) in mora vsak dan pomagati očetu v trgovini (obrt). Skupno: 4 ure, z delom v šoli in učenjem 11 ur. Trinajstletni gostilničarski sin mora vsako jutro kuhati kavo (hišno delo). Dalje mora vsak dan dvakrat snažiti pribor in dvakrat na teden sekati drva (obrtno). Štirinajstletni brivčev sin mora nositi olje in vodo, zlagati prtiče (obojno). Drugi deček prav iste starosti mora delati v delavnici pri očetu, ki je mošnjar, vsak drugi dan 4—5 ur. Drugi zopet mora voziti premog (oče je trgovec s premogom) in nositi vodo. Zdenčarjev sin mora nositi vodo, snažiti motorno kolo in pomagati pri delu pri vodnjakih.

V nekaterih primerih delovni čas niti ni preveč dolg, vendar so zastopane vse tri panoge dela. Kaj pomeni to dejstvo, če ga opazujemo natančno?

Proletarski mož opravlja navadno le pridobitno delo. Hišnega dela navadno nima, učenja pa že celo ne.

Proletarska žena, tudi že proletarsko dekletce, mora, ravno zato, ker je slabotnejša kakor mož, prav često opravljati dvojno delo: pridobitno in gospodinjsko.

Proletarski otrok pa, ker je najslabotnejši pripadnik delavskega razreda, mora prečesto opravljati trojno delo: pridobitno, hišno in šolsko.

Tako se izpolnjuje v življenju proletarskega otroka strašna zakonitost kapitalističnega sveta: z najslabotnejšim ravna najslabše, pravica močnejšega zmaguje.

Telesne posledice tega čezmernega dela smo nakazali v prejšnjem poglavju. Prištevati moramo še bolezni, ki izvirajo iz naših, še tako nazadnjaških šolskih razmer, kakor: ukrivljenje hrbtenice, kratkovidnost, nervoznost, glavobol itd. Velikanskega pomena pa so **duševne** posledice, ki jih prinaša dvojno in trojno zapostavljeno stališče proletarskega otroka v gospodarskem življenju. Toda tudi tu moremo le naznačiti najvažnejše. Glavno delo na tem polju bodo opravili bodoči poklicani pisci.

Oglejmo si torej socijalno psihološke posledice tega zapostavljenja proletarskega otroka v gospodarstvu, torej posledic za miselnost **družbe** — predvsem z ozirom na **socijalistično** družbo, po kateri stremimo.

Pred vsem se navadi stiskani, izgarani in izkoriščani otrok **sovražiti** delo. Zelo zgodaj se dovrši v duševnem življenju pro-

na tistih, ki so bili prizadeti. V skrajnem slučaju so se poslužili krvne osvete, katere izpopolnjena oblika je naša smrtna kazen. Življenje se je razvijalo v razmerah, ki so jih uredile tisočletne navade in izkušnje. Na tej kulturni stopnji so bili Indijanci, ko je bila odkrita Amerika. Evropejci, ki so se jim približali in jih spoznavali, so iskreno občudovali osebni ponos in čast, odkritost, značaj in pogum teh barbarov. Te moralne vrline jim je vzgojila njihova preprosta svobodna družabna uredba, katere osnovna zahteva je bila: korist skupnosti ali kolektivizem.

Taki so bili ljudje in družba, preden se je izvršila delitev v razrede. Če primerjamo današnjega človeka s tedanjim, vidimo veliko razliko: gospodarsko preskrbljen in svoboden je bil takratni človek, vsi so bili enakovredni in enakopravni.

Medtem pa se je razvijala kultura — izumi orodja in orožja so se izpopolnjevali, nastalo je menjavanje blaga, ukrotitev živali in gojenje koristnih rastlin — in preprosta uredba kolektivističnega gospodarstva ni več zadoščala. V človeku se je zbudila sebičnost, skopost, želja po uživanju, zato se je poslužil najnižjih sredstev: tatvine, ropa, posilstva, zvijače, izdajstva in je izpodkopal staro družbo skupnosti in ustanovil novo: razredno družbo. Razredna družba je bila potem vsa tisočletja, odkar obstoja, razvoj manjšine na račun večine, katera je bila podrejena in izkoriščana. V razredni družbi ne vlada množica v svrho skupnega blagostanja, ampak gospodarsko močnejša manjšina s smotrom, utrditi in razširiti si svoje predpravice. Namesto načela skupnosti je zagospodovala pravica posameznega človeka ali individija. Iz kolektivističnega družabnega reda je nastal individualističen, kolektivizmu je sledil **individualizem.** Če se ozremo v preteklost, nam je najbližji primer razredne družbe srednjeveški fevdalizem, kjer ima plemstvo vse pravice, kmetje, rokodelci in meščani pa nobenih. Fevdalec (graščak) in tlačan — med njima je ogromna družabna razlika. Tlačan je bil popolnoma odvisen od gospodarja, celo za najbolj osebne zadeve — n. pr. za ženitev — je moral prositi dovoljenja.

V mestih se je vedno bolj razvijalo rokodelstvo in meščani so postajali nosilci gospodarstva in njegovi lastniki. Zato so postavili zahtevo po svobodi vseh ljudi. To zahtevo je uresničila francoska revolucija, a osvobodila je le meščane in jih dvignila v vladajoči razred. Kmetje in proletarci pa so ostali še nadalje podrejeni. Nastopil je kapitalizem. O dvojni vrednosti svobode v kapitalistični družbi se prepričamo, če opazujemo odnos med podjetnikom in delavcem. Svobodna je med njima delovna pogodba. Toda podjetniku pomaga do dobička, delavec pa jo je moral sprejeti, če je hotel živeti.

Kapitalizem je vrhunec individualističnega gospodarstva. Zato so se v kapitalizmu pokazale najbolj očitno vse zle posledice individualizma. Ker mu je namen dobiček, obdaja nekatere z neizmernim razkošjem, druge pa peha v bedo in brezposelnost. Ves svet je razdeljen med nekatere denarne mogotce, v njihovo izkoriščanje, ki odločajo in odrejajo usodo neštetih množic delovnega ljudstva. Kopičenje bogastva v maloštevilnih rokah izvoljencev povzroča vedno večje obubožanje vse bolj širokih plasti ljudstva.

Gospodarsko in družabno propadanje širokih množic pa je prineslo tudi spoznanje, da je načelo individualizma krivično, da je neomejena svoboda posameznika največje družabno zlo. V svrho zaščite izkoriščanih so se uvedle razne reforme (izboljšanja), ki so bolj ali manj učinkovite, toda vedno odvisne od politike gospodujočih.

Pri proletarcih pa je skupnost dela vzbudila spoznanje skupnih potreb in interesov. Osnovale so se delavske organizacije v obrambo skupnih pravic in izboljšanje življenja. Pojavilo se je novo hotenje, **kolektivizem,** ki zahteva, da se mora sreča in uspeh posameznika umakniti dobrobiti vse človeške družbe, kadar sta si posameznik in skupnost v navzkrižju. Zakaj poedinec je le del celote in ji mora biti odgovoren in podrejen. Smoter kolektivizma je razvoj, sreča in uspeh celotne človeške družbe in ne posameznika.

---

letarskih otrok oni proces, vsled katerega izgube zdravim ljudem prirojeno **veselje do dela** in veselje do **vzročnosti,** delo pričnejo smatrati kot nujno zlo in se ga po možnosti izogibati. Vesela požrtvovalnost do kake naloge, vzgoja k enotnemu skupnemu delu — ali ne ostanejo le votle besede, dokler spoznava proletarski otrok v delu le sovražnika? Kaj naj počnemo v socijalistični družbi z ljudmi, ki sovražijo delo že od otroških let? Druga kvarna posledica obstoječega reda je, da spoznajo otroci povsem kapitalistični **motiv dela.** Kajti: kateri delovni motiv obvlada otroško delo? V večini slučajev strah, potem pa neovirana strast za denarjem. Zaslužiti! Le ven iz sužnosti domačije! Ker visoko je cenjen v proletarskih družinah — kakor v kapitalističnem svetu sploh — predvsem **denar.** Denar je hrana, denar je obleka, denar je pred vsem drugim **prostost.** In res je to: komaj mladi delavec **zasluži,** često tudi mlada delavka, že se spremeni domači položaj. Suženj postane soglavar nad mlajšimi brati, ki še ne zaslužijo, in postane često tudi sopoveljnik nad materjo. Tudi proletarec ne ceni dela radi **dela,** radi onega čudovitega procesa, v katerem se porodi v človeku stvariteljska sila narave in poda človekovim idejam vidne oblike — ne, tudi za njega je — kakor za kapitalista — **delo predvsem denar.** In ono delo je najvišje cenjeno, ki prinaša največ denarja.

»Na denarju visi, za denarjem vse se podi.« Kako prav ima Oskar Wilde, ko pravi: »Samo ena vrsta ljudi je, ki bolj mislijo na denar kakor bogataši, in to so reveži.« To cenitev denarja, ki napravi končno pohlep po denarju za edini, vse ostale motive odrivajoči delovni motiv, vdihava otrok v svojem proletarskem ozračju, vdihava zlasti v svoji potlačenosti od rane mladosti. V proletarski družini ni cenjeno delo kot **delo,** marveč kot vir denarja. To potrjuje sledeč premislek: najbolj cenjen mož v hiši je **oče.** On je tisti, »ki zasluži«. Pridobitno delo je torej najvišje cenjeno delo, **ker prinaša denar.** Mati, ki oskrbuje gospodinjstvo, otroci, ki opravljajo domača dela, delajo prav toliko. Da, ženske delajo skoro vedno več kakor mož; za proletarske matere ni nikakega osemurnega delavnika, in marsikatera bi bila vesela, če bi imela dvanajsturen delavnik! Vendar to delo ni toliko cenjeno kakor pridobitno delo očeta, **ker ne prinaša denarja.** Pa vendar: vsaj malo je priznano: kajti z njim **prihranimo** vsaj denar. Najmanj priznano pa je **učno delo** otroka. To ne **prinaša** denarja, s tem se ne prihrani denarja, nasprotno, to delo še **porablja** včasih denar. Socijalist pa mora ceniti delo, ne po denarnem donosu, marveč po družabni koristi, ki jo prinaša. Tako bi moralo biti delo hišne gospodinje in šolsko delo otrok enakovredno z delom mož, stavljeno v isto vrsto z njim. Če je že v tej družbi edino merilo za izvršeno delo denar — potem —, da, potem bi morale biti žene **plačane** za hišno delo (kar je že marsikatera ženska predbojevnica zahtevala) in naravno tudi otroci za družabno nujno delo, ki ga opravljajo z učenjem. Danes pa je cenjeno le ono delo, ki prinaša denar. Denar je hrepenenje zasužnjenih, vendar tako svobode lačnih otrok, denar je cilj njih najbolj vročih želja, denar je hrepenenje njih sanj — in denar postane najglavnejši motiv njih dela. Bodo li to pripravni ljudje za zgradbo socijalistične, na prostovoljnem skupnem delu obstoječe družbe? Danes se ženejo mnogi proletarski otroci za nepriučenim delom, če je le dobro plačano. Biti hočejo prosti gospodarskega suženjstva, popolne nemoči njih detinstva!

Nadaljna duševna posledica prenapreznja in izkoriščanja otroka je neharmoničen razvoj njih telesnih in predvsem duševnih zmožnosti; predvsem imajo premalo časa za **igre.** Ker bistvo otroške igre se ne da primerjati z bistvom večine iger odraslih. Pri otrocih ima igra velik pomen za bodočnost. Po skoro splošno priznani Groosovi teoriji igre je »igra samorasel razvoj kaleči zmožnosti, nezavedna predpriprava kasneje razvitih stvarnih funkcij« (William Stern). Ta tako važna predpriprava za kasnejše delovanje je odvzeta večini proletarskih otrok, ki delajo. In če postavimo sedaj poleg psihološke definicije socijološki pretres, da otroci, ko se **učijo,**

V kolektivistični družbi morajo prenehati vse predpravice in izrabljanje človeka po človeku. Kolektivizem pomeni tudi odpravo zasebne lastnine in skupno gospodarstvo po načrtu in potrebah vse družbe.

V neizmerni bedi današnjih dni se priznavajo h kolektivističnemu svetovnemu nazoru vedno večje množice delovnega ljudstva. V kolektivizmu vidijo svojo rešitev in bodočnost.

Tudi mi verujemo, da ni daleč čas, ko se bo družba izpremenila tako, da bo nudila vsakemu delovnemu človeku vso oskrbo v vsakem položaju življenja. Tedaj bo človek nehal misliti in skrbeti le zase in se bo posvetil skupni blaginji, od katere bo odvisno tudi njegovo ugodje. Izginila bo sebičnost, človek bo svojemu bližnjemu brat in tovariš in ne kakor danes, pripravljen vedno na izkoriščanje, prevaro in izdajstvo, da se vzdrži v tem krutem boju za obstanek. Za tako družbo in za novega človeka se moramo boriti in delati!

P. K.

(Nadaljevanje sledi.)

Ali je potrebna zaščita vajenk in mladostnih delavk?

O tem ne sme biti vprašanja. Tudi v našem listu smo to potrebo že neštetokrat povdarjale, a žal se doslej v tem pogledu ni še ničesar ukrenilo. Zakonite določbe, ki odrejajo zaščito obrtnega in trgovskega naraščaja, so še vedno samo mrtve črke.

Le tu pa tam se zgodi, da postane krivica nad mladino le preočita in neznosna ter prodre v javnost in izzove kak nujen postopek. Ostale krivice pa, ki ostanejo za javnost prikrite, tlé v obrtnem in trgovskem naraščaju kot žgoč spomin na njihovo tužno mladost.

Tako mi je pravila pred kratkim neka mladenka:

»Ne služim v svoji stroki. Sem izučena cvetličarka, a se mi je ta stroka tako pristudila, da še cvetlice nerada vidim. Zakaj? Ker sem v svoji učni dobi toliko pretrpela. Mojstrica me je sprejela v učenje samo pod pogojem, da pri nji tudi stanujem. Morala sem torej vstajati ob 5. ali pol 6. uri zjutraj, mojstrici vse pospraviti in znositi skupaj. Potem sem šla v trgovino in opravljala tam vse meni pripadajoče posle ter raznašala težke vence in šopke. Zelo pogosto sem pa morala tudi do 11. ure ponoči plesti vence. Hrana? No, saj veste, da mora biti za vajence in služkinje vse dobro, četudi ni. Povem Vam, da sem tam tako oslabela, da se še sedaj ne morem popraviti.«

Druga mladenka pripoveduje:

»Veste, nisem več pri N... — Ko sem se izučila, me je gospa vzela v svojo trgovino. Tam sem morala vršiti vse posle v trgovini in tudi v gospodinjstvu. Ker sem imela tam čez teden vso oskrbo, sem morala tudi zvečer za gospo delati, če drugega ni bilo, sem ji morala pa nogavice krpati. Pa še vse bi bila potrpela, ker me v teh razmerah starši težko vzdržujejo, a da me je gospa vrhu tega še tepla in metala v glavo, kar ji je prišlo v roke in me tudi grdo psovala, to se je pa tudi očetu uprlo.«

To sta samo dva slučaja, lahko bi jih pa navedle še prav mnogo.

Kdo naj torej temu odpomore? Po našem mnenju so v to poklicane strokovne organizacije, da zaščitijo svoj naraščaj. Enako je to tudi dolžnost Delavske zbornice, ki bi to nalogo morala poveriti referentinji za ženske zadeve. Razume se, da ne smatramo samo ženski naraščaj potrebnim zaščite, ker vemo, da so je tudi vajenci potrebni, vendar je pa žalostno dejstvo, da je še dandanes ženska mladina na slabšem od moške.

Proč s paragrafom 144 — za kontrolo porodov!

Avstrijski socialni demokrati so letos ponovno načeli rešitev perečega vprašanja, ki zanima danes ženske veliko bolj kakor kdajkoli prej: in sicer borba za odpravo onega proslulega § 144, ki povzroča v Avstriji in povsod drugod toliko neizmerne nesreče. Avstrijski socialni demokrati zahtevajo končno odločitev od usode tega najhujšega

protislovja kapitalističnega družabnega reda,

ki pod pretnjo kazni sili matere, da

---

opravljajo družabno potrebno delo, da prinašajo produkcijo svoje delovne sile — in nato premislimo, da spada k tej produkciji naravno tudi »predpriprava kasnejših funkcij« — potem dospemo do zaključka, da moramo tudi **otroške igre preceniti kot družabno potrebno delo.** Mesto tega pa predbacivajo mnogi proletarski starši svojim otrokom, da se le igrajo, ter jim ukazujejo, da naj rajši delajo. Posledica na igri revne mladine je pokrnelost mnogih dragocenih telesnih in duševnih organov, ki bi bili velikega pomena za proletarce z veseljem do dela, posebno za zgradbo socijalistične družbe. Predvsem pa položi pomanjkanje igre v proletarsko mladost osnovo oni tožljivosti, ki je lastna tako mnogim odraslim proletarcem. Vesela mladost je cvetoč vrt, kamor se zateka človeška duša vedno iznova, da si črpa v urah slabosti novega poguma, v urah trudnosti novih sil. Če pa je bila mladost medla, tedaj je odraslemu redko dodeljena veselost. In socijalizem rabi vesele, rabi pogumne, rabi v najglobljih osnovi duše **vesele** ljudi.

Egoizem, ki se razvije v proletarskem otroku kot posledica splošne gospodarske bede, dalje že omenjene duševne posledice izkoriščanja proletarskega otroka: sovraštvo do dela, denar, torej **osebna korist** kot glavni delavni motiv, končno pomanjkanje veselosti, to so nekatere najvažnejših socijalno-psiholoških posledic gospodarskega položaja proletarskega otroka.

Sedaj preidimo k individualno-psihološkim posledicam, k posledicam duševnega razvoja **posameznih** osebnosti, **značaja.** V ozkem okviru tega pregleda jih lahko samo nakažemo. Strahotni gospodarski pritisk, ki teži na otroku proletarijata, mora vzbuditi v njem občutek **manjvrednosti,** ga mora **omalosrčiti.** Dr. Alfred **Adler** in njegova individualno-psihološka šola učijo, z učinkom, kako slabe posledice ima ta otroški občutek manjvrednosti na kasnejši razvoj osebnosti. V teh zasužnjenih človeških otrocih oživi želja, **da bi skoro ravno tako vladali, kakor so sedaj vladani.** Saj so vendar, znova je treba povedati, ne, **izkričati** predvsem v vrste proletarijata samega: saj so vendar brez moči, **tako strašno brez moči,** napram vsem izkoriščevalcem in tlačiteljem, ki jim tu stopajo nasproti kot starši, starejši bratje, podjetniki, stražniki ali učitelji! Nikaka stvarna obramba ni mogoča. Obupati bi morali, če si ne bi v sebi vstvarili tolažljive slike, slike **svoje** bodočnosti, v kateri bodo vladali **oni,** s tem, da bodo **oni** starši, starejši bratje, podjetniki, stražniki ali učitelji. Tako nastane v proletarskem otroku **življenski načrt:** življenski načrt onega, ki vidi krog in krog le sužnje in gospodarje, in ker je sam suženj, postane v svojem življenskem načrtu gospodar. In tako se porodi vsled strašnega gospodarskega pritiska, izkoriščanja in zaničevanja otroškega dela, **v duši otroka proletarijata kapitalističen življenski načrt.**

Ta kapitalistični življenski načrt v srcih večine proletarcev je: »Hočem vladati, hočem čim manj delati, čim več denarja zaslužiti, hočem z drugimi postopati prav tako, kakor so postopali z menoj.« **In ta nestvaren** (ki se ne da nikdar popolnoma uresničiti) **kapitalistični življenski načrt v duši proletarskih otrok je danes nevarnejši sovražnik socijalizmu, kakor stvarni kapitalisti sveta.**

Toda vedno iznova jemljejo pogum proletarskim otrokom, vedno iznova govorijo tem ljudem pri težkem delu v šoli, v gospodinjstvu in često tudi pri pridobitnem in hišnem delu, da so »vzdrževani«, da so brez koristi, da morajo biti hvaležni za dobrote, ki jim jih izkazujejo starši podjetniki, cela družba. In vendar bi lahko postali ti otroci že v okviru te družbe ponosni in pogumni ljudje, ko bi jim le povedali resnico, ko bi jim povedali, da je njih delo v šoli in gospodinjstvu potrebno, da s tem delom povsem zaslužijo svoj kruh, da ne sprejemajo od nobenega človeka dobrot in da jim bo nekoč dana naloga, skupno z vsemi drugimi razrednimi sodrugi se bojevati za pravičen svet, v katerem bo dan delovnim ljudem polni donos njih dela. Potem bi obstojala možnost, da se razvije v otrocih proletarijata polagoma socijalističen življenski načrt. Kako dolgo je do tega, da bodo proletarski starši tako govorili do svojih otrok?

(Nadaljevanje sledi.)

rodijo in da jim potem otroci gladujejo ali shirajo v brezposelnosti in se tako pogube. To so zahtevali na način, ki bo onemogočil vsako izvijanje ali izogibanje. Sodružica Adelheid **Poppo** je predložila avstrijskemu narodnemu svetu predlog, ki zahteva, da se nadomesti ta usodni paragraf z zakonsko določbo, ki bo odgovarjala nazorom moderne znanosti in zahtevam, ki bodo odgovarjale modernemu življenju.

Socialno-demokratski zakonski predlog zahteva svobodno dovoljenje splava po zdravniku, in sicer v slučaju, če je to potrebno zaradi **zdravstvenega stanja matere** (medicinska indikacija); dalje, če se ravna za zarodek ob posilstvu ali pa zapeljanju kakšnega mladoletnega dekleta; če obstoja bojazen, da se bo otrok **rodil bolan,** ali pa **dedno obremenjen** (evgenetična indikacija) ali če je jasno, da bodo **socialne razmere,** v katerih živi mati, onemogočale vzgojo otroka (socialna indikacija).

Vsak splav pa, ki se izvrši iz kakšnega zgoraj nenavedenega vzroka ali pa ga izvrši zdravnik v kakšni bolnici ali zdravstvenem domu (ali pa dva zdravnika izven kakšnega zdravstvenega zavoda), ostane kaznjiv, vendar se kazenske določbe precej omilijo. **Neposedujoči ženi** mora biti odprava plodu omogočena pod navedenimi pogoji v **javnih bolnicah;** tudi **bolniške blagajne** so, če obstojajo vsi zakoniti pogoji, dolžne nuditi pomoč.

Milijoni žena v Avstriji bodo pozdravili vest o tem predlogu v današnjem strašnem času kot nekak žarek upanja in nade. Milijoni žena bodo zanj hvaležni avstrijskim socialnodemokratičnim poslancem, ki so spet začeli boj za to stvar. Milijoni žena pa bodo napravili obenem tudi one poslance in ljudske zastopnike, ki se bodo upali v današnjih časih nastopiti proti tem zahtevam najprimitivnejšega človečanstva in ljudskega zdravja, ki je že brez tega težko prizadeto, odgovorne za vse iz tega izvirajoče posledice.

Ali kljub vsemu temu je ob predložitvi tega predloga izjavila krščansko socialna avstrijska vlada, da na **kakšno spremembo § 144 sploh ni misliti.** Ali pričakovati je in tudi jasno je, da se kar tako na kratko in tako lahko socialno demokratične žene ne bodo pustile topot odpraviti. V velikih množinskih zborovanjih so v januarju in februarju t. l. nastopile dunajske žene k boju proti onim paragrafom, ki so prinesli že toliko nesreče. S—s.

Proti podražitvi kruha.

Po »Jutru« posnemamo: Beograd, dne 15. februarja. Sinoči se je vršilo na pobudo beograjske delavske zbornice veliko zborovanje beograjskih konzumentov, na katerem so razpravljali o ponovni podražitvi kruha. Tajnik delavske zbornice g. Turko je ugotovil, da so beograjski peki v kratki dobi že dvakrat povišali cene, tako da znaša povišanje pri 1 kg 1 Din, kar predstavlja za beograjsko prebivalstvo vsak dan 150.000 Din več izdatkov. Povišanje cen kruha pa ne prinaša prav nobene koristi kmetu, marveč gre dobiček le v žepe žitnih veletrgovcev in velemlinarjev, ki so po nizki ceni nakupili moko in jo sedaj podražili. V debati je več govornikov zahtevalo, naj bi se uradno ugotovile vse zaloge moke in žita pri veletrgovcih in mlinarjih, ugotovila tudi nakupna cena in nato uradno določile cene kruha, ker zadene podražitev najbolj siromašne sloje prebivalstva. V tem smislu je bila sprejeta resolucija, ki bo izročena merodajnim činiteljem.

Ne bi škodovalo, da bi se tudi pri nas javno pomenili o tej zadevi!

V istem listu čitamo tudi sledeče:

Pes „general Grant".

Novi predsednik Zedinjenih držav Roosevelt dobi posebnega psa čuvaja v podobi krasnega angleškega buldoga »general Grant«. Ta pes je bil nedavno nagrajen z nagrado 5000 dolarjev na pasji razstavi v Ameriki. Barve je bele. Iz Los Angelesa, kjer živi sedaj, ga bodo z letalom prepeljali v Washington, kjer ga bo Roosevelt »osebno« sprejel. »General Grant« bo potoval v kabini I. razreda, ki bo kurjena in oskrbovana z vsem komfortom. Spremljal ga bo poseben sluga, ki bo med vožnjo skrbel tudi za njegovo prehrano.

Mi bi dodali k temu samo to, da je današnji družabni red tak, da se godi bolje živalim privilegiranega razreda, nego milijonom delovnega ljudstva, ki umirajo v bedi in pomanjkanju!

Po svetu.

Velika Britanija je v zagati, plačati mora 200 milijonov funtov. Izjavila je pri svojem decemberskem obroku, da je to njeno poslednje plačilo. Pozabiti ne smemo, da Velika Britanija ni samo velik dolžnik, marveč še mnogo večji upnik. Angliji dolgujejo podložne in druge države vendarle 300 milijonov funtov, torej več, kakor znašajo angleški dolgovi. »Times«, oficijelni angleški časopis je pisal 24. novembra: »Če bi Velika Britanija ne izpolnila svojih obveznosti, bi dala vzgled, ki bi mu sledila slehrna zadolžena država sveta — verjetno tudi privatni dolžniki — z neverjetno vnemo, kar bi rodilo nepreračunljive posledice.« Zato poslednja britanska nota le grozi z ustavitvijo plačevanja. (Skupna vrednost vsega v vojne svrhe investiranega kapitala Združenih držav znaša po vsem svetu 15,5 milijard dolarjev.) Vendar pa je treba upoštevati dejstvo, da prehajajo javni dolgovi na budget, na državni proračun, privatni dolgovi pa bi v tem slučaju pomenili popolno izgubo finančnikov. Zato je končno črtanje reparacij prav tako v interesu velikega finančnega kapitala, kakor tudi dalekosežna revizija in preureditev vojnih dolgov. Slehrna ureditev je le preureditev razmerja med posameznimi rivali, to je nasprotnimi skupinami držav. Interes kapitala je, obdržati v rokah vajeti, ki brzdajo in vodijo privatnika-dolžnika. Javni dolgovi preidejo v državni budžet, državi pa mora plačevati vedno večji davek, neprestano rastoče velikanske obremenitve privatnik, to je predvsem široka masa delovnega ljudstva, vse breme dolgov pada na njegova ramena. Tak je ustroj tega družabnega reda, kapitalističnega družabnega reda. (Dalje prihodnjič.)

Iz naših podružnic.

Črna.

Dne 12. februarja se je vršil redni letni občni zbor naše podružnice s sledečim dnevnim redom:

1. Poročila funkcijonark.
2. Bodoče delo.
3. Volitev novega odbora.
4. Razno.

Podpredsednica s. Julka Raušer nam je v kratkih besedah povedala, da je že skrajni čas, da tudi delavska žena prične misliti z lastnim razumom, da tudi ona dvigne svoj glas, ker je glas preproste delavke ravno toliko vreden kakor glas kapitalističnih mogotcev. Čas se je tako preobrnil in je dandanes tako resen, da ženi ne more zadostovati to, da si uredi domače gospodinjstvo in v njem z družino uživa svoj lepi mir. Kriza, ki se je razpasla po celem svetu, je prišla tudi v naše lonce in nam dela vsak dan skrbi, kaj bomo kuhale, če nam prinese mož samo po 200 dinarjev. Kako bomo nasitile naše družine, ki marsikje štejejo po pet do šest članov. Ta dejstva so pripeljala ženo na pot v organizacijo, ki je podlaga in sredstvo za dosego naših ciljev. Naš cilj je med drugim tudi ta, naj bo delavska žena enakopravna, da bo tudi ona v javnosti soodločala. Na žalost moramo priznati, da je mnogo žen, ki še v lastni hiši nima one svobode, ki bi jo morala imeti. Predvsem nam morajo naši sodrugi in možje priznati pravice svobode in enakopravnosti, da potem lahko delamo z roko v roki. Mož in žena morata delati skupno z vztrajno zavestjo, ker le na ta način lahko dosežemo ono družbo, v kateri ne bo razredov in razrednih bojev, v kateri bo človek res lahko človek.

Sodružice in sodrugi, mnogo jih danes še stoji ob strani in se trkajo na prsi, jaz sem zaveden, jaz sem vašega prepričanja, toda ta zavednost ne koristi ne njemu in ne celokupnemu delavstvu, če dejansko ne pokaže, da je ono, za kar se smatra. Sodrugi, če hočemo sedeti pri polni skledi, jo moramo pomagati napolniti. Dvigniti moramo naš glas, da bo dosegel ta glas organiziranega proletarijata one izkoriščevalce, ki so povzročili celo svetovno krizo. Ne ustrašimo se, če nas strašijo s peklom, kajti, sodružice, naš pekel je naše delo in življenje so za nas vice, nebesa nam obetajo tam, koder jih ne bomo potrebovali. Sodružice, naša naloga je, da vzgajamo našo

mladino v socijalističnem duhu, ker le v mladini je naša bodočnost. Kar se otrok nauči v svoji mladosti, za ono se pozneje zanima. Nam so vcepili klerikalizem v kri, zato je potrebno, da iztrebimo ta plevel iz nas, ker le potem bomo sposobni za boj proti izkoriščanju. Zato sodružice, na delo, prišel bo čas, ko nam bo naša članska izkaznica veljala za legitimacijo. Le po skupni poti skozi organizacijo pridemo do naše boljše bodočnosti. Živela zavednost delavskih žena in deklet.

*

Daljša debata sodrugov in sodružic se je zaključila s sledečim protestom:

Zbrano delavstvo protestira proti obstoječi ostudni draginji, ki še narašča dan za dnem, kakor tudi brezposelnost, beda in lakota!

Če pogledamo po svetu — kavo in drug živež se vsiplje v morje, ribam ga privoščite, nam ubogi pari pa mečete pesek v oči. Toda izpregledali bomo in spoznali grehe špekulantov. Vprašamo vas, kaj delajo poslanci in kaj se dela v ministrstvu. Kadar gre za glasovanje ali volitve, takrat ni noben proletarec preubog, da bi ne veljal njegov glas, samo da se pride do zelene, dobro obložene mize, potem pa se ne zmenijo več za uboge pare, ki so lačne in razcapane, bose in brez zaslužka. Gospoda, nehajte navijati uro, to vam kliče izstradano delavstvo.

Po poročilu tajnice o delovanju podružnice v preteklem letu se je izvolil sledeči odbor:

predsednica Repanšek Jerica, tajnica Novak Angela, blagajničarka Ipovic Helena, namestnice: Raušer Julka, Repanšek Marija, Krainc Antonija; odbornice: Prevalnik Brigita, Stopar Doroteja, Srebotnik Ana, Knes Marija, Voglič Marija, Bloder Amalija II.

Ustanovil se je tudi odsek »Detoljub«, ki bo nudil otrokom naših članic pouk in zabavo v prostih urah.

Zagorje.

Dovoli, s. urednica, da tudi me zagorske žene orišemo v našem ženskem listu naš položaj. Nimamo sicer namena, delati reklamo z našo bedo, ali vendar se nam pa zdi potrebno, da tu in tam slišite tudi naš glas. Prvič, da bodo naše sodružice v ostalih krajih tudi vedele, kako težak boj bijemo me zagorske žene za svoj obstoj in drugič pa, da se med seboj bodrimo potom našega lista in organizacije, da se vse usposobimo še za odločnejšo borbo za zboljšanje našega položaja.

Danes biti žena rudarja in mati več otrok, to je nekaj, za kar bi moral imeti človek jeklene živce, železno naravo in biti brez srca. Ali to žena in predvsem m a t i ni in biti ne more; zato je gorje, ki ga moramo prenašati, za nas toliko hujše. Kako žalostno je to, ko naši otročički prosijo kruha, pa jim ga ne moremo dati vsled naše splošne slabe prehrane, celo našim dojenčkom ne moremo nuditi tega, kar jim je narava sama preskrbela. Nikdo, kdor z materinskim srcem ne čuti, ne ve, kakšna bol je to za mater.

Nič manjša bol nas ne zadeva pri pogledu naših mož. Mož je pravzaprav steber družine, čeprav pravijo, da žena tri ogle pri hiši podpira. Ne samo, da so naši možje izčrpani vsled vedno napornejšega dela v jami, oni istotako trpijo na pomanjkanju zdrave in zadostne hrane, kakor ostala družina, samo da so še toliko na slabšem, ker morajo težko delati. Vzemimo, da napravi mož mesečno 14 šihtov po Din 38, znaša njegov brutto-zaslužek Din 532. Od tega mu odbijejo Din 114 za zavarovanje in drugo, pa ostane recimo 6 članski družini za preživljanje Din 418 mesečno. Tako se godi tistim, ki rodimo, in tistim, ki z delom ustvarjajo. Zato kličemo me zagorske žene vsem našim sotrpinkam: iščimo si naše pravice ob strani naših mož hlapcev Jernejev odločnejše v naših organizacijah!

Pečar Alojzija.

Kočevje.

Ženski sestanek v Kočevju.

Na željo kočevskih sodružic je centralni odbor »Zveze del. žen in deklet« sklical sestanek žen, ki se je vršil 5. februarja v Kočevju.

Bil je prav dobro obiskan. Zlasti se ga je udeležilo mnogo deklet; zelo razveseljivo je, da se tudi one zavedajo, da ženska ne sme brezbrižno zreti na razmere, ki tarejo delavstvo ter da bo žena dosegla zboljšanje položaja le potom organizacije.

Referentinja iz centrale je govorila »O pomenu in potrebi organizacije.«

Izvolili so petčlanski odbor z namenom, da ta pripravi vse potrebno za ustanovitev krajevne organizacije »Zveze del. žen in deklet«. Sklenile so tudi sklicati prihodnji sestanek v popoldanskih urah, da tako omogočimo udeležbo tudi ženam-gospodinjam, ki so dopoldne vedno zaposlene.

Jesenice.

Redni letni občni zbor naše podružnice se bo vršil na praznik, dne 25. marca 1933, ob 3. uri popoldne v Delavskem domu na Savi. Dolžnost vseh članic je, da se občnega zbora vse in točno udeleže!

Helena Zugwitzeva, predsednica.

Ptuj.

Kot smo že v našem listu poročale o predavanjih, lahko zdaj konstatiramo, da se nam je vendar ta mesec posrečilo resno začeti z delom. Predavanje znanega pedagoga s. prof. Žgeča o temi »Ali je spolna vzgoja potrebna?« je bilo jako številno obiskano. Žene se zavedajo o resnosti tega problema. Tudi predavanja g. dr. Vrečka o ženskih boleznih se je udeležilo mnogo žen in deklet. Dne 20. febr. pa smo slišale o »Sodobni družini«. S. Žgeč je v poljudnem predavanju obrazložil, da le način proizvajanja ubija enotnost družine, ne pa delavsko gibanje, kakor to nekateri napačno pojmujejo. Slišale smo o raznih družinskih oblikah, ko je n. pr. v sorodstveni obliki bila žena na višku, medtem ko je visoko družinska doba potisnila ženo na najnižjo stopnjo. V današnjem času, ko stremi ženska po enakopravnosti, katere ji pa še vedno ne mara priznati cerkev, je evidentno, da v bodoči družbi ne bo razlik, poenostavljen bo način vzgoje sploh; vse delo in način proizvajanja bo pravično urejen. Upamo, da se bodo vse naše članice pridno udeleževale vseh predavanj in se pri tem mnogo naučile ter se bodo tako prepričale, da je res v znanju moč. — O poteku občnega zbora prihodnjič. — ZDŽD, Ptuj.

Važno!

Opozarjamo vse naše članice in čitateljice na priloženi program založbe »Nova knjiga«, ki si je nadela nalogo, da začne izdajati »Znanstveno knjižnico«. Kako potrebna je taka knjižnica za naše slovenske razmere, ve vsak, kdor zna tuje jezike in vidi, kako velika vrzel je v tem pogledu pri nas Slovencih. Oni pa, ki ne morejo znanosti črpati iz knjig tujih jezikov, bodo še prav posebno veseli tega, ker jim bo znanstvena knjižnica nudila pogled v svet in njegovo družbo in jih poučila o vprašanjih, ki so ravno v današnjem času prav posebno važna.

Štejemo si v dolžnost, da program te založbe z veseljem pozdravljamo in ga vsakomur najtopleje priporočamo. Želimo, da bi tudi naše delavsko ženstvo dokazalo, da ima resno voljo znanstveno spoznavati svoj svetovni nazor.

Cena je v primeri s knjigami, ki bodo izšle, jako nizka, zato jo podpirajmo s čim večjim številom naročnikov, da bo založba svoje započeto delo lahko izvedla. Z zavestjo, da je v izobrazbi naša moč, pojdimo in nabirajmo naročnike.

„Za otroke mora vendar nekaj biti, v kar verujejo.“

Gotovo, tudi me smo mnenja, da mora otrok, kakor vsak odrasel človek, nekaj imeti, česar se mora oprijeti in se ob tem dvigati kvišku.

Toda ali mora biti danes še potrebno povdarjati, da je sodelovanje in skupen boj vseh trpečih, stradajočih in pomoči potrebnih ona sveta dolžnost, katere se mora zavedati vsak človek. Skratka, da je solidarnost, skupnost vseh delojemalcev in njihovih družin ona edina veličina in celota, ki nas dela velike, silne in mogočne. Da je delovanje za skupnost najplemenitejši čin. Da je odkrito in navdušeno priznanje k tej skupnosti ter nesebično uvrščenje v skupnost in prostovoljno delovanje zanjo današnja najvišja kulturna naloga vsakogar.

Da se človek druži s človekom v plemenitem tekmovanju za dosego prave sreče človeštvu, za zboljšanje ljudske usode na zemlji, da se človek druži s človekom, da doseže to, kar današnja družba po »božji volji« krati delovnemu ljudstvu, namreč svobodo, pravo in pravico ter prospeh delovnih, delo brezposelnim, zaščito delanezmožnih, starostno zavarovanje itd., skratka, nekoliko solnca v bedno življenje delojemalcev, to so naloge, za katere se mora že otroke vzgojiti v iskrene, jake in značajne ljudi, ki bodo vedno pripravljeni pomagati sočloveku.

Vsaka mati je dolžna, da si pridobi vpliv na vzgojo svojega otroka.

Skrbeti mora, da njen otrok v dobi, ko je njegova duševnost najbolj občutljiva in dovzetna za razne vplive in nauke, ne podleže vplivom, ki so delovnemu ljudstvu sovražni in naukom, ki so preračunani, da ga uspavajo v brezbrižnosti do svojih pravic in dolžnosti.

A. P.

Zahvala.

Podpisana se najtopleje zahvaljujem vsem sodružicam Zveze delavskih žen in deklet, ki so spremile mojo hčerko **Jožico** na njeni zadnji poti dne 9. t. m. Nadalje se iskreno zahvaljujem gdč. Ani Veziak, razr. učiteljici, za lep govor, ki ga je obdržala v prisotnosti njenih sošolk v zadnji pozdrav!

Rezi Domanjko, Ptuj.

Sodružice, agitirajte za Zvezo delavskih žen in deklet!

Tiskar: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru; predstavnik: Josip Ošlak v Mariboru. Odgovorna urednica: R. Krištofova. Maribor. Izdaja »Zveza del. žena in deklet«. Ljubljana; predstavnica: R. Krištofova.